

Kongl. Maj:ts

Nådige

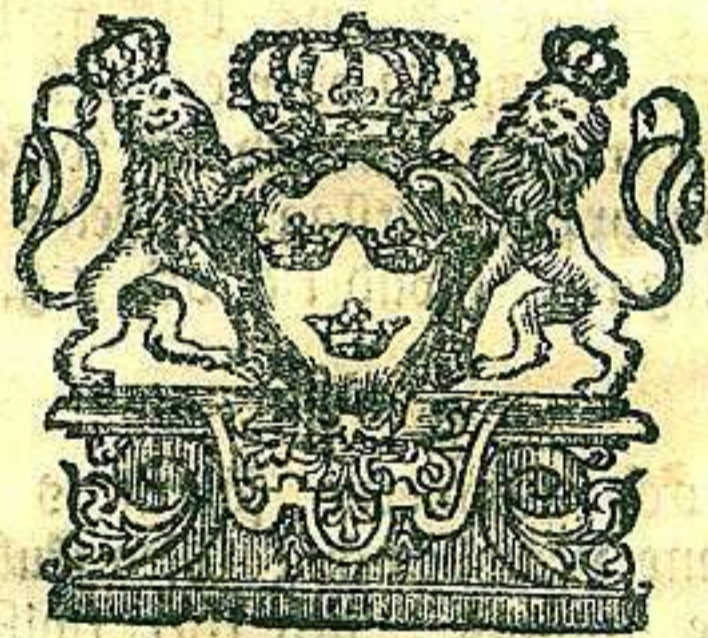
REGLEMENTE

För them,

Som antingen redan bo och bygga i Lapp-
land, eller ock hädan efter, til Landets up-
brukande therstädes, sig ned-
sätta wilja.

Gifwit Stockholm i Nåd-Cammaren tñen 24 Novemb.

1749.

Cum Gratia et Privilegio S:ae R:ae Maj:ts.

SEDERHÖDEN, Tryckt uti Kongl. Tryckeriet,
Höf Directeuren PET. MOMMA.

1749 ²⁴/₁₁

Rongl. Waits

Skådige Reglemente för them, som antingen redan bo och bygga i Lappland, eller och hädan efter, til Landets upbrukande therstädes, sig nedsätta wilja. Gifwit Stockholm i Råd-Cammaren den 24 November 1749.

§. 1.
No, som wil sig uppå någon til nybruk tjenlig plats husligen nedsätta och nybruk uptaga, han bör först hos Landshöfdingen sig annåla, samt therå skrifteligt låf och tilstånd anamma.

§. 2.
Sedan åger Landshöfdingen at låta syna och undersöka om then til nybruk uppgifne platsens beskaffenhet, i anscende til Jordmänen, om then är dugelig eller ej, och huruvida then til tänkte upodlingen lånder någon annan til försång, hwaröfwer, och hålft så twist sig yppar, utslag meddelas och utfärdas bör, samt therwid i akt tagas, hwad i 6 och 7 §. §, här nedanföre stadgas.

§. 3.
Besiktningar och Synerne förrättas af Cronofogde, Låns-man och twenne Råndemån; Men skulle nybyggaren med thetas göromål icke åtnöjas, och thet twistiga wore af then beskaffenhet, at Landshöfdingen thet icke annars urskilja kunde, så förordnar han Domhafwande, som med Håradsnåmd uti Crono-Betjentes närvaro, in loco ransafar, och theröfwer sit betänkande afgifwer.

§. 4.

Then, som fädt tilstånd nybygge uptaga, åligger och om wärkställigheten så sorgfällig wara, at han aldrast innom Tu års tid må hafwa gjordt någon början med hus upbyggande, och jordens upodlande, så at skönjas kan, thet han har fullt afsware med nybyggets uptagande, och icke i blott upsät andra ifrån then platsen utestånga; I annor händelse hafwe sit erhållne tilstånd förwertat, och warde then rätten, at thet städes anlägga nybygge, updragen en annan, hålft then, som är af någon förmodgenhet, eller sig först anmäler.

§. 5.

Efter Platternes och Orternes beskaffenhet, och i anseende til mer och mindre erforderligt arbete, innan hemmanet möjeligen kan sättas i stånd, kommer wäl Hårads Tings-Råttten, efter förut af Cronofogde, Låns- och Råmdemån hållen syn och besiktning, at projectera, och Landshöfdingen at bewilja frihets år; men dock måge ej flere än Femton års frihet bewiljas, enligt Kongl. Brefwet af den 8 Julii 1695, så framt icke besynnerlige skäl och orsaker thertil styrcka, såsom at stället fordrar mera arbete och kostnad, än wanligt är, och ingen therföre kan eller wil samma lägenhet, utan flere frihets år, uptaga och bearbeta, eller hwad mera i jemförelse thermed kommer; afwen som och, i fall någre besynnerlige förmaner wid et eller annat tilårnat nybygge förefomma skulle, igenom hwilka lättheten af åker och ångs rödning stode at förmoda, så kan nybyggaren låta sig åtnöja med mindre än Femton års frihet, sårdeles när Ålbon, efter theras förlopp, hwarfen blifwer beswårat med Soldate-præstationen, eller någre onera personalia.

§. 6.

Efter frihetsårens förlopp skola nybyggen geometricke afslagas och skattläggas, icke just efter the gränser och råmårten, som wid första utsynningen upgifmits, utan til thet mantal, som the ågors beskaffenhet, hwilka Ålboerne wilja hafwa, och utan andras försördelande kunna så under Hemmanen, bej...nes swara före; Och må en äldre nybyggare icke så un-

21 2

Dera

derflås alle the tracter, och til upodling tjenlig mark, som han begår och efterstår, men til upbrukning ej medhinna kunde, at icke åfwen then, som brede wid honom sig nedfatt eller bygga wil, kan få så mycken til nybruk tjenlig jord uti Åker och ångs tillfälligheter, at han också må sig therstädes berga och uppehålla, fast icke altid med så stort Gemman, som then äldre, hwilken, så mycket möjligt är, och utan publici préjudice ske kan, bör njuta sin flit och arbete til gods, hwarföre och intet uparbetat Åker- eller ångsland kan honom fränkännas och någon annan tilläggas, utan med hans goda wilja och emot betalning, som arbetet hans pröfwes wärdt wara.

§. 7.

Ej må någon räkna sig hafwa upodlat och nedlagt arbete å sådane ställen, hwarest han uprest en eller annan höstack, hässa eller lada, til inrymmande af thet hö och soder, som sjelfwa Naturen, utan dikning och rothuggning, gifwer; Men för upodlad må then tract och lägenhet anses, som igenom färres och måfars utdikande, samt tråns barkande och rothuggande, gjordts nyttig och brukbar til Åker och ång. I solje theraf åger och ingen större rätt til hö- och skog- myror, hwaraf en nybyggare kan hafwa tillfälle och nödigt sig, i första början af nybyggets inrättande, at betjena, än så wida brist wara kan på andre när belågnare och til rödning dugelige platser, och ingen annan nybyggare tilkommer, som slike myror bättre betarwa torde; Så warder ej eller then förfördelad, som för et eller annat nybygges yttermera inrättande skull, mister the platser, them han blott til fogel- och djurfänge brukat; Likaledes Fiskewatt och andre lågligheter, som ej egenteligen syfta på Jordbruket.

§. 8.

Nybyggares widlyftige sttande och farande omkring skogarne efter wildt, och i affikt sligt at fånga och fälla, har hittils mycket hindrat Jordens och Landets upodlande; och som Lapp-Allmogen, hwilka til en del för sligt skatta, nogsam medhinna at fånga och skjuta alt thet wildt, som under namn af dyrare skinnwaror kommer; Alltså hafwa nybyggare, dermed hädanefter sig ej widare at befatta, androm til men och sig sjelf-

we

we til hinder wid Hemmansbruket, än allenast innom en half mil ifrån thetas hemvist; Och så en annan nybyggare kommer brede wid honom sig at nedsättja, har then förre ej at tillägna sig någon enskilt ägande rättighet på något djur = och fogelsfänge, innom samma tract, utan nyttja the thet gemensamt. Men hwad ros = och skadedjuren angår, så förhåles the med efter allmän Lag.

§. 9.

Så mycket möjligt är, bör hwar och en nybyggare bibehållas wid fiske til sit behof, och theförre får icke then ena underslås så mycket fiskewatn, the thet finnes, til ewerdelig ego, at icke en annan, och så många, som kunna rymmas på the thet til nybruk tjenlige warande platsar, åstwen kunna få idka fiske til sin bättre tarf och utkomst.

§. 10.

I Lappland gifwas icke så många förhinder, som nedre å Landsbygden, hwarest Hemmans brukarne ej sållan beswäras med skjutande, durch = marcher, inqvarteringar och många andre sammankomster wid mantalskrifningar och flere upbörds terminer, hwilka i Lappmarken dels aldrig, dels ock sållan, förefalla, och hwareför Jordbrukarne thestädes kunna bättre medhinna at sköta och ansa hemmansbruket: Dock, och på thet alle i Lappmarkerne til nybruk tjenlige Orter måge så mycket hållre warda uptagne och i nyttigt stånd försatte, bestås på $\frac{1}{4}$ dels mantals Hemman, hwarest Bonden stelf är arbetsfö, en fullwuxen dräng och piga; Men på $\frac{3}{8}$ dels och $\frac{1}{2}$ mantal må Abon hafwa en hel och halfwuxen dräng samt twänne pigor; Dock i fall någon Abon wil åtaga sig, at til en wiß tid med större eftertryck förbättra och upbruka sit nybygge, så nekas honom icke at antaga mera folk, i synnerhet af sine egne barn, för hwilkas arbete han likwål årligen har at göra bested, och med Cronobetjentens intygande in för Ringe = Rätten bewisa, at alt, hwad han utfäst sig til om Jordbruket, behörigen werkstält blifwit.

§. 11.

Flere arbetshion, än i föregående §. utfattes, må ingen nybyggare, efter Frihetsårens förlopp, hafwa och hysa; Och ware, om thet är Karl, som sig öfwer thet tillätne antalet på nybygget uppe-

håller, han til krigstjenst förfallen, ther han icke innom et års förlopp, sedan han fylt sina 21 års ålder, antingen utser sig och antager egit nybygge, eller trädte i årstjenst. The drängar åter, som icke kommit til samma ålder, så wäl som qwinfolk, hwilka på nybygget äro öfwer thet redan utsatte antalet, böra äfwen söka sig om årstjenst; Men i annor händelse, tjene et år hos angifwaren för half lön, och hafwe sedan frihet at söka sig tjenst med full lön, och sådant utan åtskillnad, antingen öfwerlops hionet är nybyggarens barn, slägtinge eller tjenstehion.

Huruwida någon, medan frihets åren wara, må få hafwa utaf theß egne barn flere personer, än i föregående §. utsatt är, thet pröfwe Landshöfdingen.

§. 12.

Hwad swedjande angår, så kan en nybyggare, i fall han icke medhinner at på annat sätt upbruka the tracter, som han ärnar til ång och åker uprödja, såsom medelst skogens barkande och rothuggande, hwilket thesto nyttigare är, som matjorden therigenom icke förbrännes, therstädes i förstone bruka Swedjeland; Men annars förhållas med swedjande i Lappmarken, efter allmän Lag.

§. 13.

Så snart någon skogseld förmärkes sig hafwa yppat, åligger thet then, som elden warse blifwer, igenom natt och dag, sådant kunigt giöra hos nästa Cronobetjent, samt kalla tilhopa grannar och angränsande Byamän, til eldens dämpande och släckande, wid plikt och ansvar, som Lag i slift fall utsätter: Skynde sig och alle, som bådade och tillsagde, eller eljest elden warse blifwa, til then ort, hwarest skogseld å fårde är, och wike ej sådan, förr än all widare fara synes wara förekommen, och Cronobetjent gifwer hemlof, samt i thet närmaste undersöfts, af hwad tilfalle, och igenom hwilkens förwållande, elden lös kommit.

§. 14.

Churuwäl nu mera, och sedan sådane mått tagne blifwit, at en och hwar, som ärnar nybruk uptaga, skal, ther Fiskewatn finnes, åga frihet at fiska til husbehof, samt at then, som flere egne barn hafwer, än thet antal af Tjenstehion, som i 10 §. medgifwit är, han kan, om så nödigt pröfwes, få them hos sig behålla med
wifwe

wisze wilkor, så wäl under, som ock efter Frihetsårens förlopp, intet annat förmodas kan, än låra alle nybyggen blifwa, under påstående frihet, behörigen upbrukade och i stånd satte; Dock, och på thet en nybyggare må thesto bättre weta, hwad honom under frihetsåren åligger at göra; Så wil Kongl. Majt i nåder hafwa förordnat, at laga hus på et nybygge skola bestå af en Stufwa och Cammare tilhupa, af åtminstone 12 alnars längd och 10 alnars bredd, med tak, gålf, spis, bakugn och nödiga fönster, kornlada med loga, bred 11 alnar innom knutarne, och så lång, at otröskad säd, efter 4 å 5 tunnors utsäde, thet uti rymmas och bergas kan, så ock Stolpebod, få-och foderhus, samt Stall, efter nödtorften. Hwad nybyggarne til åfwentyras utaf these hus, för emellankomne laga förfall, icke medhunnit under frihetsåren, thet bör sedan och innom wiß förelagd tid fulbordas, wid wite, eller at Drifwas ifrån Hemmanet, sedan bristfälligheterne af honom utsökte blifwit, alt efter omständigheterne. Kommandes i öfrigit wid Hemmanets bruk och wid makt hållande, at tjena nybyggarne til esterrättelse, hwad uti allmänna Lagen 27 Cap. Byggninga balken stadgat är.

§. 15.

Endr nybyggarne eller Hemmansbrukarne i Lappland sig efter thetta Reglemente rätteligen förhålla, och utwisa behörig åhåga, flit och arbetsamhet wid jordbruket, så skola the til godo njuta the fri-och rättigheter, som förre Förordningar och thetta Reglemente them tillägga, i thet the och theras barn skola undgå alle andre utlagor, än hwarföre Hemmanet kan warda skattlagdt, som the ock så ifrån utskrifningar och Soldatehåll warda förskonte.

§. 16.

Beträffande i öfrigit the närmaste omkring Kyrkorne belagne Orter, så har ingen Prestman, som redan innehafwer alt hwad han til Landbruk, bete och utmark betarswar, rättighet til then Ort, han allenast brukat til fisk- fogel- och djur- fånge, eller mulbete för sine Renar och Boskap, och är belagen öfwer $\frac{1}{4}$ mil ifrån Kyrkan, då en nybyggare sig til nyttig marks uptagande angifwer, och wil sig husligen nedsätta. The hömyror, som finnas på gamle Presteborden öfwer en half mil ifrån kyrkan, nyttje Presten, til
thes

thes någon annan sig thertil anmäler, i fall Presten har närmare lägenhet til ångars uprödjande, hwartil hela församlingen kan wara honom behjelpelig efter handen, och til theß Presten kunde få så stort Ångsland uprögd, at åtta kor och en häst kunna underhållas; Swarefter nybyggare måge sättja sig så när Kyrkan, som sig giora låter, och nyttje Fiskewatn, sedan Presten thet närmaste til husbehofs fiske blifwit tillagit. För then mark Presten sielf upodlar, och i 15 år nyttjat, njute han ingen vidare ersättning; Men har han mindre tid sådt nyttja en eller annan uprögd plats, så har han at undfå proportionerlig betalning af Församlingen, när han med döden afgår, och icke njutit befordran til bättre lägenhet, och sedan komer en sådan uprögd mark then efterträdande Predikanten til gods.

Scholæ-mästare, som tillika äro Epismästare för Scholæbarnen, kunna ej eller aldeles wara utan åker och ångs bergning, för någre kor och en häst; Swartil upodlingsjord och lägenheter först och fram för nybyggare, äfwen af the närmast til Kyrkan belågne Land, kommer at utses, jemte nödigt mulbete.

S. 17.

Sluteligen drager Kongl. Maj:t til Landshöfdingen i Orten thet Nådige förtroende, at han icke allenast öfwer thetta Reglemente och theß efterleswande en noga hand håller, utan ock igenom waderbörande Cronobetjente så föranstaltar, at ödemarker i Lappsland på alt möjeligit sätt måge warda upbrukade och med folk bebodde. Datum ut supra.

FRIEDRICH.

(L.S.)

Gust. Boneauschiöld.

